

Toespraak van Koningin Máxima bij platformbijeenkomst 'financieel kwetsbaar in een nieuwe (economische) werkelijkheid'

Den Haag | 26-05-2020

Goedemorgen,

Geweldig dat U wilt deelnemen aan deze platformbijeenkomst. Financiële vaardigheden zijn essentieel, juist nu. Onze missie is relevanter dan ooit. 'Iedereen kan te maken krijgen met onverwachte gebeurtenissen in het leven.' Dat schreef Wijzer in geldzaken vorig jaar in zijn nieuwe koers. Niemand had toen kunnen voorspellen dat deze woorden zo snel realiteit zouden worden voor ons allemaal.

COVID-19 begon als een crisis in de zorg. Maar al héél snel zagen we dat de impact veel groter is. Het is ook een sociale en een economische crisis. De gevolgen zijn voelbaar voor heel grote groepen mensen. Vóór deze crisis waren er drie miljoen mensen in ons land financieel kwetsbaar. Dat aantal zal zeker gaan toenemen. Veel ondernemers lopen omzet mis. Mensen verliezen hun baan. Zzp'ers hebben geen opdrachten meer. Veel flexwerkers kunnen niet meer aan de slag. Denk ook aan de mensen die in deze coronatijd óók nog een persoonlijke tragedie moeten doormaken, zoals een scheiding of het verlies van een dierbare. Een crisis in een crisis. Dat maakt het nog moeilijker om overzicht te houden over inkomsten en uitgaven.

De gevolgen kan niemand precies voorspellen. Maar we hebben al wel de eerste data. Volgens het Nibud had in maart al bijna 20 procent van de huishoudens te maken met terugval van inkomen. En toen waren we pas aan het begin van de crisis. Ik heb de afgelopen maanden veel mensen gesproken die nu in financiële onzekerheid leven. Minder inkomen, terwijl de vaste lasten gewoon doorgaan en je niet weet hoelang het gaat duren. Dat levert heel veel stress op. Deze week bleek ook uit een peiling van Wijzer in geldzaken dat vooral flexwerkers en zzp'ers met een laag inkomen het moeilijk hebben. Twee derde van hen moet nu rondkomen van nog minder geld. En een kwart van alle ondervraagden zegt geen reservepotje meer te hebben voor onverwachte uitgaven.

De overheid is heel snel in actie gekomen met maatregelen om mensen te ondersteunen. Maar heel veel zal ook afhangen van de financiële weerbaarheid van mensen. Dit is cruciaal om te voorkomen dat financiële problemen onbeheersbaar worden. Dit is precies de taak van het platform Wijzer in geldzaken. Dit is waarvoor we ons de afgelopen jaren samen hebben ingezet. Een jaar geleden lanceerde ik samen met minister Hoekstra de nieuwe koers van Wijzer in geldzaken. De kern daarvan was: aandacht voor de financieel kwetsbare mensen.

Wat betekent de actuele situatie nu concreet voor ons werk? COVID-19 vraagt ons om onze koers op een aantal punten bij te sturen. Daarbij moeten we ons drie vragen stellen:

- Ten eerste: *hoe vinden we zo vroeg mogelijk de mensen die financieel kwetsbaar zijn?*

Dit is niet eenvoudig, want deze mensen blijven vaak onzichtbaar. We weten dat financiële zorgen heel veel stress geven, waardoor mensen 'bevrozen'. Ze durven vaak niet aan te kloppen met hun problemen. Het is ook een grote en diverse groep. Jongeren, alleenstaande moeders, parttimers, mensen met een arbeidsbeperking, mensen met schulden. Dus we hebben verschillende kanalen nodig om hen te bereiken. Naar al deze financieel kwetsbare mensen zullen we samen actief op zoek gaan.

Bedrijven werken steeds vaker samen met gemeenten aan vroegsignalering. Heel goed! Zo komen de mensen al bij een eerste betalingsachterstand in beeld. Ook heel belangrijk is dat banken, verzekeraars en uitkeringsinstanties attent blijven op geldzorgen bij hun klanten. En bedrijven op hun werknemers. Het is dus essentieel dat we hen zo vroeg mogelijk vinden! Vroeg signaleren. En dan direct contact leggen en hulp bieden, zodat problemen hen niet boven het hoofd groeien. Dat een betalingsachterstand niet tot een hele grote schuld groeit.

- Het tweede punt van aandacht: *hoe zorgen we dat deze mensen financieel weerbaarder worden?*

Dankzij internationaal onderzoek weten we dat financiële educatie écht werkt. Wat we nu moeten doen, is uitwerken hoe we financiële educatie kunnen inzetten voor deze kwetsbare mensen. We moeten nieuwe dingen gaan proberen en onderzoeken wat werkt in de praktijk. Een belangrijke sleutel is: dingen eenvoudiger maken. En: nieuwe kanalen vinden. Online, maar zeker ook offline. Direct en indirect, zoals via werkgevers.

Een voorbeeld daarvan is het project 'financieel fitte werknemers'. Medewerkers nemen geldzorgen vaak mee naar hun werk. Ze zijn dan minder geconcentreerd, minder productief en melden zich vaker ziek. Als werkgevers die signalen vroeg oppikken en het gesprek aangaan, kan veel ellende worden voorkomen. Om werkgevers daarbij te helpen, zijn veel hulpmiddelen beschikbaar, zoals gesprekstips, budgetcoaches van bijvoorbeeld Schuldhulpmaatje en doorverwijzingen naar hulpinstanties. Steeds meer grote en kleine bedrijven maken daar gebruik van en met succes.

Maatwerk is essentieel. Een jongere die net begint heeft andere hulp en begeleiding nodig dan een ondernemer die een nieuwe start wil maken. En een multiprobleem-gezin heeft weer andere begeleiding nodig. De uitdaging zit hem er in om ieders situatie in z'n geheel te bekijken. En alle partijen erbij te betrekken. De Doorbraakmethode en het Jongerenperspectieffonds, beiden methodes waar Schuldenlab mee werkt, zijn mooie voorbeelden hiervan.

- Het derde punt van aandacht is: *hoe versterken we onze samenwerking?*

We hebben elkaar meer dan ooit nodig. Om te ontdekken wat werkt, en om elkaar te versterken en effectiever te maken. Mijn oproep is: zoek elkaar op! Social distancing is goed om COVID-19 te remmen. Maar om mensen uit de financiële zorgen te helpen, hebben we juist sociale interactie nodig! En dat kan heel goed op een veilige manier, zoals we bewijzen met dit webinar.

Ik zie heel goede initiatieven waarin we krachten kunnen bundelen. Zoals SchuldenlabNL en de nationale schuldhulprouwe. En de schuldeiserscoalitie, waarin bedrijven samen in actie komen om schulden van hun klanten op te lossen. Ik noemde net al het belang van maatwerk, en dat is de kern van Schuldenlab.

Never waste a good crisis. Laten we nu systemen bouwen die echt werken, voor deze crisis en daarna! Samen hebben we een grote verantwoordelijkheid. Deze gezondheidscrisis mag geen armoedecrisis worden. We moeten niet alleen pleisters plakken, maar oplossingen vinden die ook op lange termijn werken.

Het platform Wijzer in geldzaken – en dat bent U allemaal samen – heeft een heel belangrijke taak om te zorgen dat we samen zo goed mogelijk door deze crisis komen. De strijd tegen het virus wordt gevoerd door artsen, verpleegkundigen en wetenschappers. De strijd tegen armoede, schulden en sociaal isolement wordt gevoerd door U allemaal samen. Ik wens u heel veel succes en ik hoop dat we allemaal samen in actie komen.

Dank u wel.